

Komentář Odborného panelu (SCOPUS)

X. X. Číslo a název FORDu: 6. 2. Languages and Literature

Komentář vypracoval: jméno, příjmení, tituly Jiří Koten, Mgr. Ph. D.

Datum zpracování: den, měsíc, rok 27. 6. 2019

I.

Úvodní komentář vyjadřující se k relevanci bibliometrie pro daný obor a k relevanci využití databáze SCOPUS, případně další komentáře týkající se bibliometrie obecně a k poskytnutým statistikám.

Bibliometrická analýza vycházející z databáze SCOPUS podle mého soudu neodráží stav a kvalitu tuzemských oborů v subfordu 6.2. Vzhledem k širšímu „filtru“, než má WoS, ji ale přece jen lze považovat za **relevantnější ukazatel než WoS**, a to v případě, že dojde k doplňkové reanalýze, která spolehlivě odstraní nepatřičné výsledky, jež jsou v analýze zařazeny nenáležitě (výsledky z oblastí psychologie, filozofie, logiky, kognitivní vědy, studia umělé inteligence, vzdělávání či teorie vzdělávání apod.; z pozice panelisty některé **nenáležité výsledky vyznačují v příloze**, ne vždy ale mohu za reanalýzu ručit – vzhledem k objemu výsledků jsem odkázán na znalost výzkumného zaměření autorů, jejich příslušnost k institucím, max. na dostupné abstrakty). Stávající podoba analýzy neadekvátně přisuzuje excelenci institucím, které primárně (ve skutečnosti vůbec) nepřispívají k poznání v oblasti Languages and Literature tak, jak ji chápe tuzemská odborná komunita. Předložená analýza nejenže nezohledňuje monografické výsledky, jejichž hodnota je pro obor nezastupitelná (ty jsou alespoň hodnoceny Modulem M1), nezohledňuje ale ani důležité publikační platformy, které mají zásadní význam pro oborovou komunitu v ČR (SCOPUS neindexuje např. časopisy Naše řeč, Svět literatury, Bohemica litteraria ad.). SCImago Journal Rank považuji rovněž za nepoužitelné kritérium pro hodnocení tuzemského oboru, který – vzhledem ke své povaze a vazbám – do značné míry nutně komunikuje především s domácí odbornou komunitou (např. v případě výzkumu českého jazyka či písemnictví nemůže mít dosažené poznání dostatečnou atraktivitu pro mezinárodní prostředí, tj. není možné označit za oborově hodnotné výhradně výsledky s vysokým SJR).

II.

Odborný komentář hodnotící výsledky daného oboru v ČR a ve vztahu k mezinárodnímu prostředí.

Na základě srovnání „českých“ a „mezinárodních“ výsledků lze konstatovat nižší počet výsledků v prvním decilu i v prvním kvartilu (tím pádem i nižší medián) pro tuzemské obory, což je ale dáno zejm. tím, že **výzkum v mnoha oblastech, které jsou obsazeny časopisy s vysokým SJR, nepatří do oborů subfordu, jak je chápe domácí badatelská tradice. Oblast Languages and Literature je v ČR obsazena především filologickými obory**, pro které není vždy dosažitelné, aby byly jejich výsledky publikovány v řadě indexovaných platforem, které SCOPUS řadí do subfordu 6.2 (z perspektivy tuzemských oborů některé indexované žurnály patří do medicínských věd, psychologie, filozofie nebo např. k oborům zabývajícím se umělou inteligencí). Obory v ČR a v mezinárodním prostředí se svým zaměřením nekryjí, tuzemské obory nemohou obstát v šířeji nastavených měřítkách oborů

v mezinárodním prostředí. Celkový výsledek bibliometrické analýzy potom logicky odráží současný stav a situaci: výsledky v druhém až čtvrtém kvartilu ve větší míře odpovídají filologickému zaměření, proto v nich tuzemské obory uplatňují většinu výsledků (v r. 2017 např. 35% ve druhém kvartilu a 40% ve třetím kvartilu).

III.

Odborný komentář obsahující komentář k excelenci v daném oboru a též ve vazbě na výzkumné organizace, které se na nich podílejí.

Výsledky (zaslaná data a grafy) nejsou relevantní – většina výzkumných organizací, které z analýzy bibliometrie vycházejí jako excelentní, k prohloubení oborového poznání nijak významně nepřispívá (platí to např. o sedmi z deseti výzkumných organizací s největším počtem výsledků v prvním decilu – ČVUT, Národní ústav duševního zdraví nebo dvě fakultní nemocnice nejhodnotnější výsledky v oblasti subfordu nevytvářejí). **Z hlediska tohoto výsledku lze jakékoliv další závěry označit za konfuční**, orientačně by snad bylo možné zohlednit celkový počet výsledků, kde se jeví jako přesvědčivé pořadí Univerzita Karlova (89 výsledků), Masarykova univerzita (65 výsledků), Univerzita Palackého (40 výsledků).

IV.

Odborný komentář porovnávající výsledky oborových bibliometrických zpráv zpracovaných nad daty z databáze WoS a SCOPUS.

Jak bylo uvedeno výše (bod I.), **analýza založená na databázi SCOPUS má nepochybně vyšší relevanci než analýza vycházející z dat WoS**, jako podklad pro celkové hodnocení výzkumných organizací je ale rovněž nevhodná, resp. minimálně **nedostačující**. Její přínos pro hodnocení vědy může být maximálně orientační a doplňkový. Z analýzy vyplývá, že těžiště odborné debaty probíhá v excelentních tuzemských publikačních platformách (např. časopisy Slovo a slovesnost nebo Česká literatura), kritéria SCOPUSu jsou ale domácímu prostředí vnější, až nahodilá, tj. bylo by nutné, aby další publikační platformy měly možnost reagovat na způsob bibliometrického hodnocení; některé časopisy o registraci ve SCOPUSu usilují, ale proces zařazení do databáze a indexace časopisu vyžaduje delší časové trvání. Bibliometrická analýza by tedy v budoucnu – po určitém přechodném období, které by umožnilo excelentním českým publikačním platformám reagovat a splnit náročná kritéria posuzování – mohla získat vyšší relevanci, v tuto chvíli bibliometrii za plně relevantní ukazatel považovat **nelze**.

V.

Odborný komentář vyjadřující se samostatně k významu a robustnosti bibliometrických analýz SCOPUS v daném oboru pro SBORNÍKY.

Bibliometrickou analýzu databáze SCOPUS pro sborníky v sledovaném subfordu považují za naprosto **neproduktivní**, v sledovaném období je evidován v kategorii proceedings jediný výsledek.

VI.

Závěrečné doporučení: nakolik je nadále žádoucí pro daný obor zpracovávat bibliometrické analýzy nad oběma databázemi? Nebo lze říci, která z nich by byla pro daný obor vhodnější a proč?

Podle mého soudu je smysluplné bibliometrickou analýzu evidovat – **ve střednědobé až dlouhodobé perspektivě by význam tohoto způsobu hodnocení**

mohl získat vyšší relevanci. Význam bibliometrické analýzy v současné chvíli je ale značně limitovaný (konfuze výsledků, omezený počet časopisů v bibliografické databázi, nutnost umožnit excelentním domácím platformám reagovat na náročná kritéria indexace – platí např. o platformách, které jsou v databázi ERIH), měl by plnit pouze **orientační a korektivní funkci**. Při hodnocení oborů je také, znovu zdůrazňuji, nutno vzít v potaz, že mezinárodní chápání oborů a jejich pole působnosti se nepřekrývá s tuzemským zaměřením oborů subfordu 6.2, které se koncentruje především na oblast filologie.